

5. fejezet

# EDÉDLŐ

## Az agapé gyakorlása

## 1. A KÖVETKEZŐ MODULOKHOZ KAPCSOLHATÓ

Téma	Modul	Kapcsolódási pontok
Padlás	<p>Újszövetségi bibliaismeret, alapmodul – A testté lett Ige, Jézus Krisztus</p> <p>Egyháztörténeli alapmodul – Egyetemes egyháztörténet</p>	<p>Jézus vendégségei</p> <p>Zákeus története</p> <p>A kánai mennyegző</p> <p>Az utolsó vacsora</p> <p>Az első gyülekezet élete</p> <p>Agapé, szeretetvendégség</p>

## 2. A TÉMA, KOROSZTÁLY KIJELÖLÉSE

**Korosztályi ajánlás:** 9–12. évfolyam

## 3. HÁTTÉRANYAG A TANÁRI MAGYARÁZATHOZ

### 3.1. Teológiai háttér

A gyerekkorunkban megszokott ízek és illatok akár évtizedekkel később is, ezer kilométerre az ottontól visszahozhatják az otthonosság érzését.<sup>1</sup> Ha egy új ország, vagy egy új tájegység konyháját megismerjük és szeretjük, étkezés közben azok a hangulatok, ízek, illatok felelevenednek bennünk.

Ha jól élünk vele, akkor az étkezés az Isten által készített örömök egyik fontos forrása lehet életünkben. Az étkezések tartalma és formája lehet olyan, ami közelebb hozhat minket a földhöz (kultivál, kultivátor), egymáshoz (kultúra) és Istenhez (kultusz) egyaránt.<sup>2</sup> Ezek összetartozása így jelenik meg M. F. K. Fisher egyik gasztronómiai írásában: „Úgy tűnik számomra, hogy a három alapvető szükségletünk a **táplálékra, biztonságra és szeretetre**, annyira egymásba vannak keveredve és össze vannak fonódva, hogy nem tudjuk őket vegyitstán szétválasztani.”<sup>3</sup> Az asztalközösségben jó esélyünk van arra, hogy mindhárom szükségletünk egyszerre tápláltatik.

Az ókorban elterjedt intézményként működött a vendégjog. A zsidóság és az őskeresztyének számára a vendéglátó mintaképe Ábrahám volt, aki angyalokat látott vendégül. (1Móz 18,1–16) Generációk nőttek fel úgy évszázadokon keresztül, hogy a nagylelkűség erényét Ábrahámra vezették vissza és egyfajta szerepmódel volt számukra, hogy vendéglátóként hogyan kell viselkedni: nagylelkűen, élelmet és szállást adva a vendégeknek, illetve szükség esetén megvédve a vendéget.<sup>4</sup> A vendég alakjában sokszor Istent vagy Isten angyalait vélték megjeleníteni. (1Móz 18; Bír 13,16)

Az ókorban, ha valaki vendégül látott egy idegent – vagy alkalomadtán ő maga kelt útra – akár az is előfordulhatott, hogy a korábbi vendége házigazdaként szállásolta őt is el. A vendéglátásban benne volt a koszt és kvártély, de az ajándékadás is része lehetett.<sup>5</sup> Minél értékesebb ajándékot adott a két fél egymásnak, szimbolikusan ez azt jelentette, hogy annál nagyobbra értékelték egymást. Hogyha a vendég ott tartózkodása alatt gazdag ajándékban is részesült vendéglátója részéről, akkor az

<sup>1</sup> Explore\_Life\_At\_Home\_Report\_2016, IKEA kutatás, 2016, 23. <https://lifeathome.ikea.com/reports/previous-reports/> (Letöltés: 2020.06.15.)

<sup>2</sup> KODÁCSY-SIMON Eszter, BOLDIZSÁR Ildikó, Asztali beszélgetések... – Az egyetlen Földért, kerekasztalbeszélgetés a Petőfi Irodalmi Múzeum szervezésében, 2020. jan. 31. (35. perctől) <https://www.youtube.com/watch?v=fWVs3qYq3M> (Letöltés: 2020.06.15.)

<sup>3</sup> FISHER, Mary Frances Kennedy: The Gastronomical Me, in: FISHER, Mary Frances Kennedy – REARDON, Joan (ed): The Art of Eating, New Jersey, Wiley Publishing, 2004, 353–355, 353.

<sup>4</sup> ARTERBURY: Entertaining Angels, 59.

<sup>5</sup> ARTERBURY: Entertaining Angels, 20.

ajándékcseré egy örök baráti szövetség megkötésével volt egyenértékű. Izráelben is ismertek voltak a vendégjog ezen szokásai, de a befogadás elsősorban a zsidókra és nem a teljesen idegenekre vonatkozott, illetve kevésbé volt divat az ajándékozás, bár erre is akadnak példák.

Jézus asztalközösségei legalább egy fontos szempontból eltértek a korabeli zsidó hagyománytól, maga Jézus is hangot adott ennek a feszültségnek: „Mert eljött János, aki se nem eszik, se nem iszik, és azt mondják: ördög van benne. Eljött az Emberfia, aki eszik, iszik, és ezt mondják: íme, a nagyétkű és részes ember, a vámszedők és bűnösök barátja!” (Mt 11,17–18) Jézus ugyanis olyanokkal is közösséget vállalt, akik akkoriban tisztátalannak számítottak.<sup>6</sup> Ez az a lényeges különbség, amiben a későbbiekben is eltért a keresztyén vendégjog a zsidó szokásrendtől, ugyanis a zsidók vendéglátásába elsősorban a többi zsidó megvendéglése volt a jellemző. A keresztyénségben viszont a szükségben lévők (és idegenek) vendégül látása jelenik meg hangsúlyos módon, de természetesen az említések közül a többi keresztyén befogadása a leggyakoribb. (1Pt 4,9; 2Jn 10,11; 3Jn 5,8) E hangsúlybeli különbségen túl a keresztyén vendéglátás sok mindenben követte a zsidó hagyományokat. A keresztyének számára is jelen volt a vendéglátás teoxénikus jellege, ami azt jelenti, hogy a vendégben Isten követét látták. (Zsid 13,2; Gal 4,14) A vendéglátás jelképes értelemben Jézus befogadását is jelentette számukra (Mt 25,31; Mk 6,7–11; Lk 9,1–6), hiszen Jézus maga mondta, hogy aki az ő tanítványait vendégül látja, az őt magát látja vendégül. (Mt 10,40–42)

Protestánsként az asztalközösségek kapcsán elsősorban Luthert szoktuk példának tekinteni, de a vendégszeretet Kálvin szerint is az egyik „leginkább Isten szerint való kötelességünk”.<sup>7</sup>

Az asztalközösség nemcsak az ókorban, hanem a mai kor embere számára is fontos jelképe az összetartozásnak, bár az, hogy jelentést és jelentőséget tulajdonítsunk az étkezésnek, ma már kevésbé része a fogyasztói társadalom kultúrájának. Kultúránk talán generációk óta közvetíti azt a hamis üzenetet, amit sok-sok gyermek hallhatott már az ebédlőasztalnál, miszerint „magyar ember evés közben nem beszél”. Pedig az étkezés egyben alkalom is arra, hogy odafigyeljünk a körülöttünk lévőkre. Az asztal körül ülésnek közösségformáló ereje lehet, ahogy Bolyki János írja: „az asztalközösség a kommunikáció helye.”<sup>8</sup> A fogyasztásból akkor lehet étkezés, ha az étkezés közben a kommunikáció (legyen az áldáskérés, hálaadás Isten felé, beszélgetés a mellettünk ülővel) megvalósul, mivel „az étel megosztásával alapvetően az életet osztjuk meg egymással.”<sup>9</sup> Ahogy a vasárnap lehet a hét ritmusának meghatározója, úgy a hétköznapi ritmusának pedig lehet az asztalközösség, amikor a család tagjai találkoznak, és közösségben vannak egymással.<sup>10</sup>

Isten ajándékaként is vehetjük magunkhoz a táplálékot, ami lehetőség arra, hogy hálát adjunk és ünnepeljünk minden egyes alkalommal, hiszen „semmi sem a sajátunk Isten színe előtt, ha csak nem az a képességünk, hogy köszönetet mondjunk”.<sup>11</sup> Az áldás nem feltétlen az ételt változtatja meg, hanem minket, azt, hogy hogyan vesszük magunkhoz a kézzelfogható, tapintható és ízlelhető gondoskodást. Miért ne állhatnánk meg egy pillanatra, hogy személjük Isten kegyelmének gazdagságát a terített asztalon és az asztal körül?<sup>12</sup> Az ételkészítés közben, étkezés előtt, alatt és után a fentről jövő áldásért áldhatjuk Istenünket: „Amikor azt mondjuk ámen, akkor elismerjük, hogy az Isten képmására teremtve mi is elvégeztük az előkészítés munkáját és mi is belépünk az ünnep-nyugalomba közösen az asztalnál, ahol az étel testületet táplálja és az asztalközösség a lelkünket éleszti újjá.”<sup>13</sup>

<sup>6</sup> BOLYKI: Jézus asztalközösségei, 187.

<sup>7</sup> Kálvint idézi Pohl. lásd: POHL, Chistine D.: Making Room – Recovering Hospitality as a Christian Tradition, Grand Rapids, Eerdmans, 1999, 6.

<sup>8</sup> BOLYKI: Jézus asztalközösségei, 213.

<sup>9</sup> WIRZBA: Food and Faith, 168.

<sup>10</sup> OGDEN, Jane: The Psychology of Eating – From Healthy to Disordered Behavior, Oxford, Blackwell Publishing, 2010, 71.

<sup>11</sup> CHRÉTIEN, Jean-Louis: The Ark of Speech, London, Routledge, 2004, 123.

<sup>12</sup> JUNG: Sharing Food, 31–34.

<sup>13</sup> BALDWIN: Way of Loving, 60.

### **Forrás és további gondolatok a témáról:**

SIBA Balázs: *Hétfőtől szombatig: Lelki rítusok és spiritualitás a mindennapokban*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2022, 83–102.

### **Felhasznált források:**

ARTERBURY, Andrew E.: *Entertaining Angels – Early Christian Hospitality in its Mediterranean Setting*, Sheffield, Sheffield Phoenix Press, 2005.

BALDWIN Stephen – BALDWIN Karen: *Way of Loving*, in: Fields, Leslie Leyland (ed.): *The Spirit of Food – Thirty-four Writers on Feasting and Fasting toward God*, Eugene, CASCADE Books, 2010, 57–63.

BOLYKI János: *Jézus asztalközösségei*, Budapest, Budapesti Református Teológiai Akadémia, 1993.

CHRÉTIEN, Jean-Louis: *The Ark of Speech*, London, Routledge, 2004.

Explore\_Life\_At\_Home\_Report\_2016, IKEA kutatás, 2016, 23. <https://lifeathome.ikea.com/reports/previous-reports/>

FISHER, Mary Frances Kennedy: *The Gastonomical Me*, in: Fisher, Mary Frances Kennedy – Reardon, Joan (ed): *The Art of Eating*, New Jersey, Wiley Publishing, 2004.

JUNG, L. Shannon: *Sharing Food – Christian Practices for Enjoyment*, Minneapolis, Fortress Press, 2006, 31–34.

OGDEN, Jane: *The Psychology of Eating – From Healthy to Disordered Behavior*, Oxford, Blackwell Publishing, 2010.

POHL, Chistine D.: *Making Room – Recovering Hospitality as a Christian Tradition*, Grand Rapids, Eerdmans, 1999.

WIRZBA, Norman: *Food and Faith – A Theology of Eating*, Cambridge, Cambridge University Press, 2019.

## **4. ÓRATERVJAVASLATOK**

### **4.1. A szerzők által javasolt felosztás**

A feldolgozáshoz két lehetőséget javasolunk. Lehet elsőként egy alternatív órát tartani, ahol a közös étkezésen van a hangsúly. A második óra a klasszikusabb, tanórai keretben megvalósítható. A részleteket lásd lentebb.

a) Első óraterv

### **4.2. Az óra cél- és feladatrendszere:**

Alternatív óra, amely során csak az affektív cél kerül kiemelésre. Az alternatív óra jó lehetőséget kínál arra, hogy megtapasztalják a diákjaink a közös és kulturált étkezés örömeit, közösségépítő hatásait és akár mélyebb lelki élményhez jussanak. Egy óra nem képes teljes változást hozni – mi is tudjuk, de ha diákjaink jó élményekkel mennek ki, van rá esély, hogy legközelebb maguk is kipróbálják. Jó célja lehet ennek az órának, hogy legalább egyszer éljék át diákjaink a közös étkezés szépségét, gazdagságát. Mutassuk meg számukra, hogy milyen lehet egy keresztyén család vacsorája/reggelije!

**Affektív cél:** A közös étkezés pozitív hatásaira való példaadás.

**Előkészületek:** Az előző órán a közös étkezés megtervezése.

**Javaslat:** otthon elkészített (vagy akár vásárolt) egyszerűbb, kevés eszközt igénylő ételek (pl. kakaós/pizzás csiga, gofri, kalács+nutella, üdítő). Rögzíteni, melyik tanuló, mit hoz. Figyeljünk a különböző „érzékenységekre”, ételallergiára, hogy mindenki találjon magának ehető falatot!

Fontos a diákok bevonása a tervezési folyamatokba, hogy ilyen módon is tudatosítsuk, nekik is hozzá kell tenniük valamit a közös célért, az étkezésért. Emellett felelősséget, közös teherviselést tanítunk nekik. A bevonásuk által jobban magukénak fogják érezni az étkezést. Érdemes megbeszélni velük, hogy NEM vendégségbe érkeznek, hanem együtt hozunk létre egy közös asztalt.

**Eszközök:** asztalterítő, tányérok, kosarak/tálaló tányérok, evőeszköz szükség szerint, szalvéta, pohár, asztalra virág, mécses. Törekedjünk az igényes, esztétikus, szép terítésre! Ez is nevelő hatású.

**Rögzíteni:** Ki, miben segít? Felelősök: terem átrendezés, terítés, az ételek elhelyezése az asztalon, asztal leszedés, terem visszarendezés, elpakolás.

### „Óra” menete:

Az óra fő része	Feladat	Eszközök, megjegyzés
Imádság és/vagy igeolvasás	1. Lehet saját szavakkal elmondott könyörgés, majd együtt a diákok által is ismert imádság. 2. Egy rövidebb Ige is felolvasható kezdésnek.	Kálvin étkezés előtti/utáni imája is elmondható akár úgy is, hogy előtte kiosztjuk a diákoknak.
Közös étkezés		
Beszélgetés	<b>1. Beszélgetési javaslat</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kinek, mi a kedvenc étele?</li> <li>• Hogy érzitek magatokat most itt, az asztal körül?</li> <li>• Szoktatok-e közösen étkezni a családban?</li> <li>• Mit jelent nektek, ha leültök egy szépen megterített asztalhoz?</li> <li>• Milyen jó élmény kötődik nektek a közös étkezéshez?</li> <li>• Hogy zajlanak nálatok a családi étkezések?</li> </ul> <b>2. Alternatív lehetőség</b> A Luther vacsora menete	Tanári feladat a beszélgetés vezetése, érdemes készülni rá egy kicsit. Mivel a következő óra témája a közös étkezés spiritualitása lesz, érdemes egy kicsit erről beszélgetni! Fontos, hogy ne előadást tartsunk vagy feleletszerű vallatást, hanem inkább jó hangulatú, könnyed beszélgetést.  Akár saját, személyes történet is bevihető.  Fontos, hogy közvetlenek, kicsit személyesek legyünk. Idő kell ahhoz is, hogy a diákok feloldódjanak, megtapasztalják, hogy ez más óra, és átengedjék magukat ennek a könnyebb jelenlétnek.  Nem kell nagyon hajtani, bezúfolni ezt az órát. A hangulat, a közös étkezés örömeinek megtapasztalása a fontos.  Felhasználható: 12. sz. melléklet – A Luther vacsora menete
Étkezés lezárása	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ha az elején nem volt, lehet egy rövid lezáró bibliai Ige.</li> <li>• Imádság saját szavakkal/étkezés utáni imádsággal.</li> </ul>	
Elpakolás	Mindenki segít. Akár az előző órán megbeszélték szerint.	Hagyjunk időt rá, inkább érjen előbb véget az óra! Legalább olyan fontos a közös elpakolás, mint az előkészületek.

**Kálvin imája étkezés előtt**

Uram, akiben minden jó forrása rejlik, kérlek, terjeszd ki áldásodat ránk, nyomorult szolgákra, és szenteld meg azokat az adományokat, amiket a te nagylelkűséged juttat nekünk, hogy a te akaratod szerint józanul és büntelen módon tudjunk velük élni! Add, hogy megismerhessünk téged, minden jószág atyját és forrását, és hogy mégis mindig elsőként az Ige lelki kenyerét keressük, hogy lelkünk mindörökké abból táplálkozzon! Jézus Krisztus, a te Fiad, a mi Urunk nevében. Ámen.

**Kálvin imája étkezés után**

Uram, hálát adunk neked mindazért a jótéteményért, amit szüntelenül elveszünk a te kezedből. Hálát adunk azért, hogy fenntartasz minket ebben a testi életben, biztosítva mindent, amire szükségünk van, és különösen azért, hogy megadtad nekünk az újjászületést egy jobb élet reményében, amit ki nyilatkoztattál nekünk szent evangéliumodban. Könyörgünk hozzád, ne engedd, hogy vonzódásaink lehúzzanak bennünket az itteni romlandó dolgokhoz, hanem add, hogy mindig egyre feljebb tekintsünk, várva a mi Urunkat, Jézus Krisztust, amíg meg nem jelenik a mi megváltásunkra! Ámen.


## b) Második óraterv

**Kognitív cél:** Az asztalközösség lehetőségének és jelentőségének a felismertetése.

**Affektív cél:** Az asztalközösség örömeinek, gazdagságának megélése.

**Pragmatikus cél:** A közös étkezés mint Istentől kapott jó lehetőség megtapasztalása.

Idő tartam	Az óra fő része	Feladat	Taneszköz, célhoz való kapcsolódás, megjegyzés
	Órakezdés		
5 perc	Hogy vagy? kör	Melyik az az étel, ami most a legjobban kifejezi, hogy érzed magad? Válassz egyet!	Készíthetünk mi magunk is kártyákat ehhez ételek képeivel, de a szobán elhangzó példák is segítenek elindulni a diákoknak.  Javasolt képek: 13. sz. melléklet – Ételkártyák
7 perc	Ráhangelődés	1. Ha volt alternatív óra előtte, a javasolt feladat: <ul style="list-style-type: none"> <li>Válassz ki 3 érzést a kártyák közül, amit ehhez a közös étkezéshez kapcsolnál!</li> </ul> 2. Ha nem volt alternatív óra: <ul style="list-style-type: none"> <li>Idézz fel magadban egy jó hangulatú közös étkezést barátokkal, családdal és válassz hozzá 3 érzést, ami jellemezte ezt az alkalmat!</li> </ul> 3. További kérdések: <ul style="list-style-type: none"> <li>Mi volt a legjobb étel élményed az életedben?</li> <li>Mi volt a különleges benne?</li> <li>Hol etted?</li> <li>Kikkel voltál?</li> <li>Mi tette igazán különlegessé ezt az ételt?</li> </ul>	Diákok felolvassák az érzéseket. Ha van rá mód, csoportosítjuk, elemezzük az eredményt. Jó reménység szerint, nagyobb részt pozitív érzéseket fogalmaznak meg. A 3. feladat esetén párban is megoszthatják egymással a válaszaikat, de nagyon fontos, hogy néhány választ hallgassunk meg nagy körben.
3 perc	Bevezető gondolatok	Közös étkezés fontossága: Étkezésnek lelki hatása van (gasztropszichológia is foglalkozik vele). Nem csupán tankolás, hanem lelki feltöltekés, akár Istennel való közösség megélése. Fontos, hogy jól éljünk vele.	

3 perc	Bibliai történet	Jézus utolsó vacsorája (Lk 22,7–23)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Közösen elolvassuk</li> <li>• Megfigyelési szempont: maga a vacsora</li> <li>• Vagy más történet, amik ehhez kapcsolódnak: Lévi elhívása, Zákeus története, Jel 3,20</li> </ul>
7 perc	Megbeszélés	<p>Hogy indul a vacsora?</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– van egy apropója: páskaünnepre készülnek</li> <li>– Jézus elküldi a tanítványokat a vacsora előkészítésére (fontos része a közös étkezésnek, hogy mindenki tegye bele a magáét)</li> </ul> <p>Hogy zajlik a közös étkezés?</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– közös kezdés, imádság</li> <li>– beszélgetés, evés</li> <li>– van egy menetrend, amit itt nem látunk pontosan leírva, de biztosan Jézus is követte</li> </ul>	<p>Jól használható leírás a páskához:  <a href="http://www.presbiterkepzes.hu/node/464">http://www.presbiterkepzes.hu/node/464</a></p>  <p><a href="https://honlap.parokia.hu/lap/ifikaptar/hir/mutat/3317/">https://honlap.parokia.hu/lap/ifikaptar/hir/mutat/3317/</a></p> <p>Akár az utolsó vacsora képe is jól használható a beszélgetéshez.          Lehetséges reflexiós kérdések:          Milyen hangulatot áraszt a kép számodra?          Melyik részlet/szín ragadott meg leginkább?          Ha helyed lenne a képben, hova helyeznéd magad?</p>
7 perc	Tanári magyarázat	<p>Vendéglátás az ókori Keleten          A közös étkezés jelentősége, vendégjog          Ételek szimbolikája          Az étkezés liturgiája          Közös asztal jelentősége: megtiszteltetés volt egy asztalhoz ülni. (Nem véletlenül hangsúlyos, amikor Jézus bemegy valakihez és vele étkezik.)          Asztalközösséghez intimitás, bensőségesség kapcsolódott.</p>	
5 perc	Beszélgetés	<p>Hogy állunk mi?          Milyen tipikus, jellegzetes, szimbolikus ételeink vannak?          (pl. Gofri a szülinaposnak, vasárnapi rántothús és húsleves jelentősége, stb. )</p>	<p>Beszélgetési témák:          „Magyar ember evés közben nem beszél.”          Miből érzed/látod azt, hogy lelki tartalma lehet az étkezésnek?</p>
5 perc	Feladat	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tervezzetek meg egy közös étkezést!</li> <li>• Bibliai alapanyagokból mit tudnátok összeállítani?</li> </ul>	
3 perc	Lezárás		

### Egyéb ötletek:

#### a) Siba Balázs könyvéből a témához tartozó kérdések:

- Volt-e már olyan vendéged, akit nagyon vártál?
- Emlékszel-e olyan megérkezésre, amikor hosszú útról jöttél és már nagyon vártak Téged?
- Mit érzel, mikor látod, hogy valakit megörvendeztetnek?
- Miből érzed leginkább a törődést?
- Miben látod az Isten gondviselését most az életedben?
- Mi az az önkéntes szolgálat, amire örömmel vállalkoznál?

#### b) Étkezési történetek a Bibliában – akár összehasonlítni őket

## LUTHER VACSORA

### Bevezető a korszakról

„Luther a borsót szerette, sok sertést, halat ettek. Káposzta, karalábé, lencse pürésítve is, szalonnával is, fűszerrel (nem paprika) színezett karfiol virágok. Bort, könnyű sört a gyerekek is ittak. Mézes fűszeres sült alma. Luther kedvence: mézes mustáron a borsóhóban sült sózott hering.

A házigazda tálakon szolgálta fel az étkeket. Tányérokról ettek, amihez kanalat biztosítottak a háziak, de a kését mindenki hozta magával. A villát az ördöghöz társították, ezért nem használták az étkezésnél. Gyertyatartóban gyertya világított. Cserépedények, kancsók, poharak, fa és fém kanalak, fatányér, fonott kenyértartó, színes mintájú üveg poharak, üveg kelyhek, üveg tálak és edények, ünnepre fehér terítő is.

A középkorból örökölt hierarchikus ültetési rend még élt a XVI. század elején. Így Luther asztalánál is társadalmi rang szerint volt az ültetési rend.

Az egész étkezést a házigazda vezeti, besegít neki a háziasszony is. Luther soha nem ült könyv nélkül asztalhoz: felolvasott a katekizmusból, egy-egy téma felvetésénél használt könyvet. Családjával és vendégeivel szívesen énekelt, amit hangszeren kísért. Néha tartotta a szerzetesi csendet evés közben. Imádság az egyes fogások között is előfordult, középkori kolostorok mintájára.”<sup>1</sup>

### A háziasszony étkezésre buzdítása

„Mire jó az, hogy szakadatlanul beszéltek, és nem esztek?”

### Ének

**591. Erős vár a mi Istenünk** (Régi énekeskönyv szerint: 390. dicséret)

1. Erős vár a mi Istenünk, Jó fegyverünk és pajzsunk, :/: Ha ő velünk, ki ellenünk? Az Úr a mi oltalmunk. Az ő ellenség Most is üldöz még, Nagy a serege, Csalárdság fegyvere; Nincs ilyen több a földön.
2. Erőnk magában mit sem ér, Mi csakhamar elesnénk; :/: De küzd értünk a hős vezér, Kit Isten rendelt mellénk. Kérdezed: ki az? Jézus Krisztus az, Isten szent Fia, Az ég és föld Ura, Ő a mi adalmunk.
3. E világ minden ördöge Ha elnyelni akarna, :/: Minket meg nem rémítene, Mirajtunk nincs hatalma. E világ ura Gyúljon bosszúra: Nincs ereje már, Reá ítélet vár: Az Ige porba dönti.
4. Az Ige kőszálként megáll, Megszégyenül, ki bántja; :/: Velünk az Úr táborba száll, Szent Lelkét ránk bocsátja. Kincset, életet, Hitvest, gyermeket Mind elvehetik, Mit ér ez őnekik? Miénk a menny örökre.

*Dallam: Luther M. (?) Wittenberg, 1529.*

*Szöveg: Luther Márton, 1483–1546.*

### Igeolvasás: Zsolt 46.

**Az asztali áldás:** Mindenki összekulcsolt kézzel az asztalhoz lép, s mielőtt leülne ezt mondja:

„Mindenki szeme Tereád néz, URAM, és Te adsz nekik eledelt idejében. Kinyitod kezedet, és jóltartasz minden élő jökedvvel.” **Megjegyzés:** a jökedv itt azt jelenti, hogy minden élő annyit kap enni, hogy vidám és jókedvű lesz tőle; mert aggodás és kapzsiság gátolják az ilyen jókedvet. Azután a Miatyánkot és a következő imádságot mondják: „Úr Isten, mennyei Atyánk! Áldj meg minket és ezeket a Te ajándékaidat, amelyeket bőkezűségedből magunkhoz veszünk, Jézus Krisztus a mi URUNK által. Ámen.”

<sup>1</sup> A bevezető és a liturgia Dr. Sándor Balázs és Sándor Gabriella lelkész házaspár írása nyomán készült. Lásd bővebben itt: <http://jezusrol.blogspot.com/2019/10/asztali-beszelgetes.html>



## Étkezés kezdése

### Témafelvetés

Luther Márton: „Az asztali beszélgetések” c. könyve alapján egy szabadon választott vitaindító téma felolvasása<sup>2</sup>

### A háziasszony étkezésre buzdítása

„Mire jó az, hogy szakadatlanul beszéltek, és nem esztek?”

### Ének

**192. dicséret. Adj békességet, Úr Isten** (A régi énekeskönyv szerinti számozás, az újban nem szerepel.)

Adj békességet, Úr Isten, A mi időnkben a földön, Mert nincsen nekünk több senki Bajvívónk és hadakozónk, Hanem csak te Úr Isten.

*Dallam: Kolozsvár, 1744.*

*Szöveg: Latin énekből írta: Luther Márton 1483–1546.*

**Beszélgetés:** „Mi hír hallatszik?”

### A házigazda összegzése

#### Hálaadás:

Étkezés után is hasonlóképpen rendszeren és összekulcsolt kézzel mondják ezt: „**Adjatok hálát az ÚRNAK, mert jó, mert örökkévaló a kegyelme. Eledelt ad minden élőnek: táplálékot ad az állatoknak, a hollófiaknak is, bármit kérnek. Paripák erejében kedve nem telik, férfi izmaiban sem gyönyörködik. De gyönyörködik az ÚR azokban, akik Őt félik, és jóságában reménykednek.**” Azután a Miatyánkot és a következő imádságot: „**Minden jótéteményedért hálát adunk Neked, Úr Isten és Atyánk a Jézus Krisztus által, aki élsz és uralkodsz örökké. Ámen.**”

### Ének

**334. „Imádkozzatok és buzgón kérjétek!”** (Régi énekeskönyv szerint: 475. ének.)

1. „Imádkozzatok és buzgón kérjétek!” Bűnös voltunkért, Uram, ó, ne vess meg! Tiszta szívet és Szentlelket adj nekünk, Hallgass meg Fiad nevébe’, ha kérünk.
2. „Keressetek buzgón és megtaláltok!” Téged keresünk, Uram: hogy bűn s átok Erőt ne vegyen mi-rajtunk, légy nekünk Égi utunk, igazságunk, életünk!
3. „Zörgessetek buzgón Isten ajtaján!” Elfáradtunk, Uram, e világ zaján; Ó, nyisd meg az égi béke szép honát, Add, hogy zenghessünk örök halleluját!

*Dallam: Tinódi Lantos Sebestyén, 1546.*

*Szöveg: Legid. Victor János, 1860–1937.*

<sup>2</sup> Luther, M.: Asztali beszélgetések, Budapest: Helikon, 2017.



<https://pixabay.com/hu/photos/pizza-olasz-h%c3%a1zi-sajt-k%c3%a9reg-finom-3007395/>



<https://pixabay.com/hu/photos/lazac-gy%c3%b3gyn%c3%b6v%c3%a9nyek-%c3%a9tel-t%c3%a1l-hal-1238248/>



<https://pixabay.com/hu/photos/gofri-sz%c3%advek-gofri-porcukor-eszik-2697904/>



<https://pixabay.com/hu/photos/j%c3%a9gr%c3%a9m-desszert-%c3%a9tel-falatoz%c3%a1s-1274894/>



<https://pixabay.com/hu/photos/sal%a1ta-gy%bcm%b6lcs-bogy%b3-eg%a9szs%a9ges-2756467/>



<https://pixabay.com/hu/photos/macarons-m%a1na-p%a9ks%bctem%a9nyek-2548827/>



<https://pixabay.com/hu/photos/szendvics-el%c5%91%c3%a9tel-%c3%a9tel-falatoz%c3%a1s-1238615/>



<https://pixabay.com/hu/photos/palacsinta-krepp-s%c3%bcsspeise-toj%c3%a1s-2020863/>



<https://pixabay.com/hu/photos/keny%a9r-croissant-%a9tel-reggeli-101636/>



<https://pixabay.com/hu/photos/gabona-reggeli-%a9tkez-%a9s-%a9tel-ban%a1n-898073/>



<https://pixabay.com/hu/photos/hors-d-oeuvre-ind%3%adt%3%b3k-el%5%91%3%a9telek-2175326/>



<https://pixabay.com/hu/photos/shish-kebab-h%3%basny%3%a1rs-z%3%b6lds%3%a9gny%3%a1rs-417994/>



<https://pixabay.com/hu/photos/steak-h%c3%bas-marha-steak-%c3%a9tel-3640560/>



<https://pixabay.com/hu/photos/burger-%c3%a9tel-hamburger-eb%c3%a9d-h%c3%bas-4953465/>





<https://pixabay.com/hu/photos/pulyka-s%c3%bct%c5%91-vacsora-%c3%a9tkez%c3%a9s-f%c5%91z%c3%a9s-218742/>



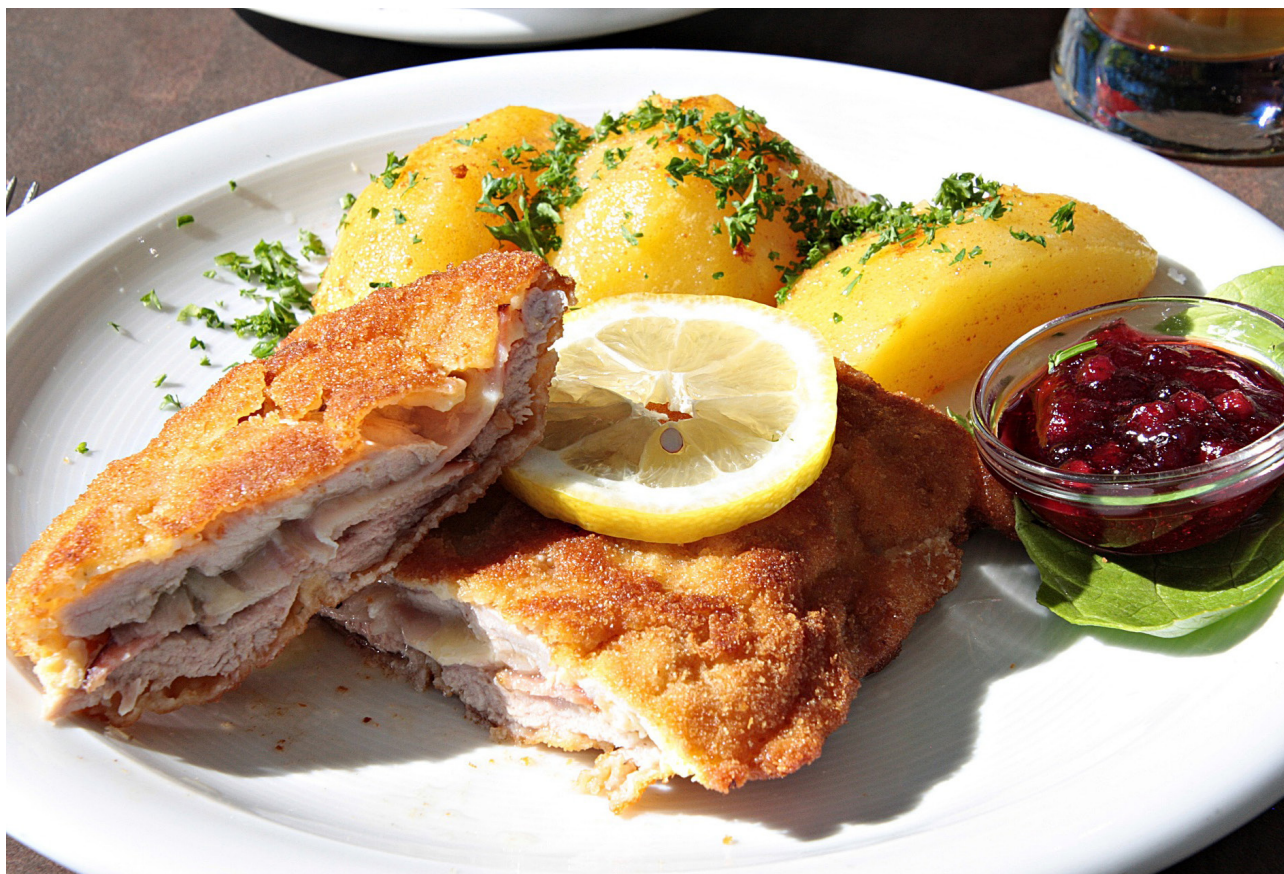
<https://pixabay.com/hu/photos/paprik%c3%a1s-csirke-h%c3%bas-marhah%c3%bas-2872112/>



<https://pixabay.com/hu/photos/hamburger-s%c3%bcltkrumpli-k%c3%a1posztasal%c3%a1ta-1281855/>



<https://pixabay.com/hu/photos/lazac-hal-grillezett-hal-grill-t%c3%a1l-2997240/>



<https://pixabay.com/hu/photos/cordon-cordon-bleu-szelet-h%c3%bas-4538108/>



<https://pixabay.com/hu/photos/eclair-eper-torta-eper-kr%c3%a9m-3366430/>



<https://pixabay.com/hu/photos/eper-desszert-eper-szeder-desszert-2191973/>



<https://pixabay.com/hu/photos/terjed%3a9s-bem%3a1rt-%3a9tel-vir%3a1gok-1776657/>



<https://pixabay.com/hu/photos/chengdu-%c3%a9tel-szecsuc3%a1n-k%3%adna-3874137/>



<https://pixabay.com/hu/photos/paradicsom-piros-friss-n%3%b6v%3%a9nyi-1476093/>



<https://pixabay.com/hu/photos/%c3%a9tterem-fine-dining-%c3%a9tterem-4198755/>



<https://pixabay.com/hu/photos/%c3%a9tel-lemez-g%c3%b6r%c3%b6gsal%c3%a1ta-caprese-3337621/>



<https://pixabay.com/hu/photos/t%c3%a9szta-tenger-gy%c3%bcm%c3%b6lcsei-kr%c3%a9m-finom-847431/>



<https://pixabay.com/hu/photos/desszert-desszertek-panna-cotta-3331910/>



<https://pixabay.com/hu/photos/quiche-z%C3%B6lds%C3%A9ges-s%C3%Bctem%C3%A9nyek-szalonna-1403459/>



<https://pixabay.com/hu/photos/spen%C3%B3t-toj%C3%A1s-burgonya-%C3%A9tkez%C3%A9s-%C3%A9tel-1665396/>